

I УВОДНО И МЕТОДОЛОШКО РАЗМАТРАЊЕ

1. Избор теме и предмет рада

Формулисање предмета и одређење најпогоднијег наслова теме је први корак у истраживачком раду. Тиме је у основи утврђен предмет истраживања. Избор и формулисање теме утврђен је предмет рада и формулисан проблем.¹

На основу теоријског објашњења, упута и принципа, као и личне и професионалне склоности овој области, утврдили смо наслов нашег рада, тј. формулисали тему. Тема је "Облици непосредне демократије и њихова примјена у локалној самоуправи Републике Српске". Прије утврђивања наслова- предмета истраживања размотрили смо неколико битних питања.

Прво, истражили смо да ли је оваква тема скоро обрађивана као магистарски или докторски рад. Утврдили смо да није скоро обрађивана ова тема. Дакле, обрадом ове теме неће се откривати већ познате чињенице, већ напоредо уз познате чињенице даће се и нове као резултат истраживања. Друго, утврдили смо да тема није ни преуска ни преширока. То значи да није мали сегмент неке научне или практичне области за коју нема досадашњег сазнања или има врло мало, недовољно за развити тезу о проблему. С друге стране утврдили смо да није преширока да обухвата цијелу научну или практичну област па да се у њој расплинемо. Дакле, тема има оптималне "димензије" и као таква је прихватљива. Треће, избор подручја истраживања и формулисање наслова теме прошло је низ мисаоних радњи. Опредјелили смо се за научну област, а то су друштвене науке (правно- економска и политиколошка), а затим грану те области – уставно правну којој припада одабрана тема. Битно је допринијело одабиру ове теме, а то је наш шири интерес за организацију власти и улогу грађана у њој било на државном, регионалном или локалном нивоу. Претежно интересовање за функционисање локалних органа власти је кључни моменат одређивања за ову тему.

Истраживање облика непосредне демократије (референдум, народна иницијатива, зборови грађана, петиција и плебисцит) је веома сложена и одговорна јер је управо у њима матица живота људи. У тим срединама се огледа и стварни квалитет

¹ Др Радомир Лукић: Методологија права, Сабрана дела, Београд, 1995, стр. 18; Др Мидхат Шамић: Како настаје научно дјело, Сарајево, 1972, стр. 23.

живота људи. Најбоље се ту рефлектује у којој је мјери овладао демократски систем управљања, или напротив, аутократски и недемократски било кога облика.

Посебна пажња у обради ове теме биће посвећена градској самоуправи аплицирајући примјене на Град Бања Луку, односно на градску самоуправу и њене битне надлежности у комуналним и другим дјелатностима.

Облици непосредне демократије и њихова примјена у Републици Српској вршена је и у најтежим условима 1991. – 1995. године, па је одржан плебисцит 9. и 10. новембра 1991. године, када се српски народ (и многи остали) изјаснио о останку у Југославији као и референдум у мају 1993. године, када је одбачен Мировни план и територијално разграничење за БиХ, предложен од Међународне заједнице. Након завршетка рата, постепено су успостављани облици непосредне демократије, да би се тек последњих година озбиљније пришло утврђивању положаја, мјеста и улоге облика непосредне демократије и њихове примјене у локалној самоуправи Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

2. Циљеви истраживања утврђене теме

За свако озбиљније истраживање нужно је одредити циљеве истраживања. Циљеви истраживања могу бити ближи и даљи, општи и оперативни. Најчешће се ближи циљ поставља да се утврди стање предмета (субјекта), а даљи циљ да се утврди тренд кретања и развоја субјекта истраживања. "Општи циљ код сваког истраживања одређује шта ће бити постигнуто, до којих ће се нових сазнања доћи (поставиће се одређени проблем и потражити рјешење, утврдит ће се нека веза, открит ће се нешто, или бар добити комплетнији увид у нешто, дефиницију нечега)... Оперативни циљеви означавају чему ће непосредно служити сазнање до којег се истраживањем буде дошло".² То значи да се утврђивањем циљева мора сазнати и означити зашто је потребно и корисно да се означена материја истражује и обрађује.

Посебно је питање утврђивање научних циљева. "Научни циљеви одређују ниво сазнања који се стиче конкретним истраживањем. Тим циљевима се настоји да се досегну што снажније научне чињенице".³ Они могу имати различите нивое, као што је

² Др Милорад Закић: Методологија научноистраживачког рада, Бања Лука, 2000. стр. 28.

³ Др Новак Милошаевић и Саша Милојевић: Основи методологије безбједносних наука, Београд, 2001, стр. 122.

научна дескрипција и класификовање (нижи ниво научног циља). Затим, научно објашњење и откриће (научни ниво) и на концу научна прогноза (виши ниво). Поред научних циљева постоје и практични циљеви који проистичу из потребе да се спознају чињенице о предмету истраживања.

Циљ нашег истраживања већ је насловљен садржајем предмета истраживања, формулисањем теме и проблема истраживања. Основни циљ нашег истраживања је проучавање и систематизовање облика непосредне демократије и њихове примјене у локалној самоуправи у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине. У нашем случају ближи циљ истраживања биће утврђивање у којој се форми и мјери остварује садржина облика непосредне демократије и њихове примјене у локалној самоуправи у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине. То у основи значи у којој се мјери остварује непосредна демократија учешћем грађана у одлучивању, посредно или непосредно.

Циљ је да наше истраживање (овај рад) не заврши на нивоу дескрипције (описа) и типологије (класификације) већ да наше истраживање поред практичног сазнања, достигне и релативно висок ниво теоријског сазнања и примјењивог садржаја.

3. Утврђивање хипотезе

Основни елемент и окосница научне замисли сваког истраживачког пројекта је хипотеза. "Хипотеза је мисаона претпоставка у облику појмова и ставова о могућим чињеницама будућег сазнања о још неоткривеним својствима, тј. о њиховом постојању, односима, условима настанка, промјене развоја".⁴

Претходни елементи истраживачког пројекта (тема, предмет и циљеви) већ су утврђени па смо пришли утврђивању хипотезе за истраживачки пројект "Облици непосредне демократије и њихова примјена у локалној самоуправи Републике Српске".

Да би смо што боље и што прецизније утврдили хипотезу нужно је поред дефиниције дати још ближе њено одређење. Као прво, хипотеза је одређена претпоставка и непровјерен суд за који претпостављамо да је истинит. Хипотеза је, у ствари, идеја-замисао, за коју се вјерује да ће довести до рјешења одређеног проблема.

⁴ Др Богдан Шешиић: Општа методологија, Београд, 1974, стр. 273.